

Uwagi ogólne

1. Informacje o stanie i kierunkach wykorzystania powierzchni miasta ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o nową ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454).

Nowa ewidencja gruntów wprowadziła różnice zakresowe w stosunku do lat poprzednich, polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (dotychczas ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78) z późniejszymi zmianami, która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I–III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV–VI wytworzone z gleb organicznych, nie uwzględnia natomiast gruntów klas V–VI wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą. Grunty przeznaczane pod zalesienia oznaczono symbolami: orne – RZ; pastwiska – PsZ.

2. Dane o gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

General notes

1. Information regarding the status and use of city area is classified according to ownership and register groups, according to a new land register as a result of the decree of the Minister of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws, No. 38, item 454).

A new land register introduced differences in regard to scope in relation to previous years, primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which to date was included in the item "built-up and urbanized land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land.

Data regarding agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes concern land, for which payments and fees collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (Journal of Laws No. 16, item 78) with later amendments, which protects all agricultural land included in quality classes I–III, as well as agricultural land included in quality classes IV–VI, comprised of organic soils. It does not, however, include land of V–VI quality classes, originating from mineral-derived soils.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest. Land designated for afforestation is given the following symbols: RZ – for arable land and PsZ – for pastures.

2. Data regarding devastated and degraded land requiring reclamation and management concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Dane o gospodarowaniu wodą w zakładach i ściekach przemysłowych dotyczą jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dm³ i więcej wody podziemnej albo 20 dm³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dm³ i więcej ścieków.

Ścieki przemysłowe to ścieki odprowadzane z terenów, na których prowadzi się działalność przemysłową, handlową albo składową, niebędące ściekami bytowymi lub wodami opadowymi.

Jako **ścieki przemysłowe wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rówów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych).

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód powierzchniowych oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Ścieki komunalne to ścieki bytowe (z zamieszkałych budynków i osiedli mieszkaniowych oraz z terenów usługowych) lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi.

Dane o **ściekach komunalnych** obejmują ścieki odprowadzane siecią kanalizacyjną wszystkich jednostek nadzorujących pracę zbiorowego odprowadzania ścieków poprzez sieć kanalizacyjną (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.). Ścieki te przed odprowadzeniem do odbiornika powinny być w całości poddane procesom oczyszczania, stąd w statystyce zostały ujęte jako **ścieki wymagające oczyszczania**. Dane te nie obejmują wód opadowych i infiltracyjnych odprowadzonych siecią kanalizacyjną.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

3. Data regarding water management in plants and industrial waste water concern organizational units paying for water withdrawal from own intakes amounting yearly to 5 dm³ or more of underground water or 20 dm³ or more of surface water or discharging yearly 20 dm³ or more waste water.

Industrial waste water is a water discharged from land on which an industrial, trade or storage activity is conducted, different than existence waste water and rainfall water.

Industrial waste water requiring treatment is understood as waste water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground, or sewage systems of entities engaged in production (including polluted cooling water and water from mine drainage).

Cooling water comprises waste water with an increased temperature created in the process of using water for cooling purposes during technological processes.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in surface waters by a separate sewerage system,
- the quantity of pollutions in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutions in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C as well as other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Municipal waste water is an existence waste water (i.e. discharged from inhabited buildings and from housing estates as well as service areas) or a mixture of existence waste water and industrial waste water or rainfall water or melted water.

Data regarding **municipal waste water** include waste water discharged through sewage system of all units overseeing work of collective waste water discharging through sewage system (of which also housing co-operatives, water companies, water service plants, factories, etc.). This waste water should be totally treated before its discharging to receiver; therefore in the official statistics it is classified as waste water requiring treatment. These data don't include rainfall water and filtered water discharged through sewage system.

Data regarding **treated waste water** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutions, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoelektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

4. Informacje o źródłach i wielkości emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza oraz o stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz.U. Nr 7, poz. 40 z późniejszymi zmianami).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek (utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność) może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutions or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Graduated mechanical and biological or mechanical and chemical treatment, of discharging waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

4. Information regarding the sources and amounts of industrial atmospheric pollutants emissions as well as the **equipment reducing such pollutants and the effects of its utilization** concerns organizational entities established by the Minister of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40 with later amendments).

The established group of surveyed entities (maintained annually which, in principle, assures comparability) may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną oraz niezorganizowaną.

Z uwagi na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględnymi wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony z pominięciem emisji dwutlenku węgla.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została na drodze pomiarów albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

5. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, które należą do kategorii określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628), jakich posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o odpadach za rok 2000 opracowane zostały na podstawie klasyfikacji odpadów zgodnej z Europejskim Katalogiem Odpadów, a od 2002 r. zgodnie z katalogiem odpadów (wprowadzonym w życie 1 I 2002 r.) opartym o Listę Odpadów wprowadzoną do prawodawstwa Unii Europejskiej z dniem 1 I 2002 r.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości bądź w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów czy energii i ich wykorzystania.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się poddanie odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub dla środowiska. Unieszkodliwianiem odpadów jest także składowanie odpadów.

*Data regarding **gas emissions** concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutions (excluding carbon dioxide).*

Data regarding particulate and gas emissions include organized and disorganized emissions.

*Due to the high absolute values which characterise the emission of **carbon dioxide** the **indicator of reduction of gas pollutions** was calculated and presented **with exclusion of carbon dioxide emission**.*

*The **emission volumes of different pollutions types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutions emission indicators for the characteristic technological processes.*

5. Waste shall mean any substance or object in the categories listed in Annex I to the Act of 27 IV 2001 on Waste (Journal of Laws No. 62, item 628), which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Information regarding waste for the year 2000 was compiled on the basis of a classification of waste in accordance with the European Waste Catalogue, since 2002 on the basis of a catalogue of waste (introduced 1 I 2002), based on List of Waste introduced into legislation of the European Union 1 I 2002.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operations which do not endanger human life and health or the environment, consisting in the use of waste in whole or in part, or leading to extraction and use of substances, materials or energy.

Treatment of waste shall mean the submission of waste to the processes of biological, physical or chemical treatment as a result of which the nature of waste does not pose risks to human life and health or the environment. Storing waste is also a method of rendering waste harmless.

Magazynowanie odpadów to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub unieszkodliwianiem.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

6. Ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a w szczególności: dziko występujących roślin lub zwierząt; siedlisk przyrodniczych; siedlisk gatunków chronionych roślin lub zwierząt; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; przyrody nieożywionej; krajobrazu.

Powierzchnie o szczególnych walorach przyrodniczych obejmowane są ochroną prawną poprzez utworzenie: parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, użytków ekologicznych lub stanowisk dokumentacyjnych.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody lub ich skupiska chronione ze względu na szczególne wartości naukowe, kulturowe, historyczno-pamiętkowe oraz swoiste cechy krajobrazu.

7. Dane o **wydatkach inwestycyjnych i efektach rzeczowych inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Ochrony Środowiska (SERRIE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Waste storage shall mean temporary waste storage or collection prior to its transport, recovery to treatment.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks) of the plant generating it or to other areas.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

6. The notion environmental protection denotes saving, exploitation and renovation of resources of the nature and its components, and especially: wildly living plants or animals; natural settlements; settlements of protected species of plants or animals, migrant animals, not-living nature; landscape.

Areas possessing unique environmental value are legally protected by creation of: national parks, nature reserves, scenic parks, areas of protected landscape, natural and scenic complexes, ecological areas or documentation stations.

Nature monuments are individual natural objects, or their clusters, protected due to their scientific, cultural, historic and commemorative values as well as due to their unique landscape characteristics.

7. Data regarding **investment expenditures and tangible effects of investments in environmental protection and water management** are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERRIE), implemented by the European Union.

TABL. 1 (11). STAN EWIDENCYJNY I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI MIASTA
Stan w dniu 1 I
REGISTER STATUS AND TRENDS OF EXPLOITATION OF THE CITY AREA
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	1995	2000	2002	2003	2004
W HEKTARACH <i>IN HECTARES</i>					
OGÓŁEM TOTAL	26131	26131	26131	26131	26131
Użytki rolne <i>Agricultural land</i>	9927	9167	9191	9051	9117
w tym grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwałe <i>of which arable land, orchards, permanent meadow and pastures</i>	9927	9167	9101	8955	8990
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione <i>Forest land as well as woody and bushy land</i>	3579	3564	3517	3680	3649
Grunty pod wodami powierzchniowymi <i>Lands under surface waters</i>	663	755	667	671	669
Grunty zabudowane i zurbanizowane <i>Built-up and urbanized areas</i>	10171	10660	10814	10685	10585
w tym: <i>of which:</i>					
mieszkaniowe <i>residential</i>	.	.	3141	3140	3080
przemysłowe <i>industrial</i>	.	.	1263	1288	1268
komunikacyjne <i>transport</i>	2780	3008	3045	3040	3048
rekreacji i wypoczynku <i>recreational</i>	1302	1319	1368	1216	1210
Nieuzytyki <i>Wasteland</i>	638	605	597	596	598
Tereny różne i powierzchnia wyrównawcza <i>Different land and compensatory area</i>	1153	1380	1345	1448	1513
W ODSETKACH <i>IN PERCENT</i>					
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Użytki rolne <i>Agricultural land</i>	38,0	35,1	35,2	34,6	34,9
w tym grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwałe <i>of which arable land, orchards, permanent meadow and pastures</i>	38,0	35,1	34,8	34,3	34,4
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione <i>Forest land as well as woody and bushy land</i>	13,7	13,6	13,5	14,1	14,0
Grunty pod wodami powierzchniowymi <i>Lands under surface waters</i>	2,5	2,9	2,6	2,6	2,6
Grunty zabudowane i zurbanizowane <i>Built-up and urbanized areas</i>	39,0	40,8	41,4	40,9	40,5
w tym: <i>of which:</i>					
mieszkaniowe <i>residential</i>	.	.	12,0	12,0	11,8
przemysłowe <i>industrial</i>	.	.	4,8	4,9	4,9
komunikacyjne <i>transport</i>	10,7	11,5	11,7	11,6	11,7
rekreacji i wypoczynku <i>recreational</i>	5,0	5,0	5,2	4,7	4,6
Nieuzytyki <i>Wasteland</i>	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3
Tereny różne i powierzchnia wyrównawcza <i>Different land and compensatory area</i>	4,4	5,3	5,1	5,5	5,8

Źródło: dane Zarządu Geodezji i Katastru Miejskiego „GEOPOZ” w Poznaniu.

Source: data obtained from the Board of Geodesy and Town Cadastre “GEOPOZ” in Poznań.

TABL. 2 (12). GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE Z PRODUKCJI ROLNICZEJ

AGRICULTURAL LAND EXCLUDED FROM AGRICULTURAL PRODUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	1995	2000	2002	2003	2004
	w hektarach in hectares				
OGÓŁEM	3,0	–	1,6	11,2	3,7
TOTAL					
w tym: of which:					
użytki rolne	3,0	–	1,6	11,2	3,7
agricultural land					
klasy bonitacyjne: quality classes					
I – III	3,0	–	1,6	11,2	3,7
IV – VI, VI RZ i PsZ	–	–	–	–	–
Z przeznaczeniem: With destination:					
Na tereny osiedlowe	0,1	–	0,8	1,5	2,4
Residential areas					
Na tereny przemysłowe	2,9	–	0,9	–	–
Industrial areas					
Na tereny komunikacyjne	–	–	–	–	–
Transport areas					
Na pozostałe tereny	–	–	–	9,7	1,3
Other areas					

TABL. 3 (13). GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE ORAZ ICH REKULTYWACJA

DEVASTATED AND DEGRADED LAND AS WELL AS RECLAMATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	1995	2000	2002	2003	2004
	w hektarach in hectares				
Grunty wymagające rekultywacji	73,20	16,25	6,17	6,38	9,33
Land requiring reclamation					
zdevastowane	73,20	16,25	6,17	6,38	9,33
devastated					
zdegradowane	–	–	–	–	–
degraded					
Grunty zrehabilitowane w ciągu roku	–	7,20	–	–	–
Reclaimed land (during the year)					

TABL. 4 (14). **GOSPODAROWANIE WODĄ W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH***EXPLOITATION OF WATER IN PRODUCTION PLANTS*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	1995	2000	2002	2003	2004
Zakłady zużywające wodę <i>Facilities water consumptions</i>	30	24	22	20	19
w tym odprowadzające ścieki wymagające oczyszczania bezpośrednio do wód ^a lub do ziemi <i>of which discharged waste water requiring treatment to directly to into water^a or into the ground</i>	12	10	12	11	10
Zużycie wody w dam ³ <i>Consumption of water in dam³</i>	16305	12415	6831	6938	6150
Zużycie wody na 1 km ² powierzchni miasta w dam ³ <i>Consumption of water per 1 km² of town surface in dam³</i>	62,5	48,0	26,1	26,6	23,5
Pobór wód w dam ³ : <i>Water withdrawal in dam³:</i>					
podziemnych <i>underground waters</i>	2527	2983	2390	2315	2604
powierzchniowych <i>surface waters</i>	11679	9149	5443	5724	4838
Zakup wody w dam ³ <i>Purchase of water in dam³</i>	3341	1282	970	999	797
w tym z wodociągów komunalnych na cele produkcyjne <i>of which municipal water-pipe system for production</i>	2532	581	431	462	471

^a Do 2002 r. – do wód powierzchniowych.^a Until 2002 – into surface water.TABL. 5 (15). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE ODPROWADZONE DO WÓD^a LUB DO ZIEMI***INDUSTRIAL WASTE WATER DISCHARGED INTO WATER^a OR INTO THE GROUND*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	1995	2000	2002	2003	2004
	w dekametrach sześciennych in cubic decimetre				
OGÓŁEM TOTAL	16274	11010	7073	6901	6508
Odprowadzone bezpośrednio z zakładów <i>Discharged directly by plants</i>	11498	7489	4289	4411	3424
w tym wody chłodnicze <i>of which cooling water</i>	7685	5142	1736	1635	904
Odprowadzone siecią kanalizacyjną <i>Discharged through sewerage systems</i>	4776	3521	2784	2490	3084
Z ogółem – ścieki wymagające oczyszczania <i>In total – waste water requiring treatment</i>	3787	2347	2553	2776	2520
oczyszczane <i>treated</i>	3551	2256	2264	2508	2244
mechanicznie <i>mechanically</i>	3263	2026	2093	2331	2091
chemicznie <i>chemically</i>	72	140	120	138	132
biologicznie <i>biologically</i>	216	90	51	39	21
nieoczyszczane <i>untreated</i>	236	91	289	268	276

^a Do 2002 r. – do wód powierzchniowych.^a Until 2002 – into surface water.

TABL. 6 (16). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZANIA
ODPROWADZONE DO WÓD^a LUB DO ZIEMIINDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTE WATER REQUIRING TREATMENT
DISCHARGED INTO WATER^a OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	1995	2000	2002	2003	2004
	w hektometrach sześciennych in cubic hectometres				
Ścieki wymagające oczyszczania	58,1	50,3	41,4	40,0	38,6
<i>Waste water requiring treatment</i>					
oczyszczane ^b	51,3	50,2	41,2	39,7	38,3
<i>treated^b</i>					
mechanicznie	51,0	11,4	7,1	7,8	7,6
<i>mechanically</i>					
chemicznie	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>chemically</i>					
biologicznie i z podwyższonym usuwa- niem biogenów	0,3	38,7	33,9	31,8	30,6
<i>biologically and with increased biogene disposal</i>					
nieoczyszczane	6,7	0,1	0,3	0,3	0,3
<i>untreated</i>					
odprowadzone: <i>discharged:</i>					
bezpośrednio z zakładów przemysłowych <i>directly from industrial plants</i>	0,2	0,1	0,3	0,3	0,3
siecią kanalizacyjną	6,5	–	0,0	0,0	–
<i>sewerage system</i>					

^a Do 2002 r. – do wód powierzchniowych. ^b W oczyszczalniach zakładów przemysłowych i jednostek gospodarki komunalnej.^a Until 2002 – into surface water. ^b In waste water treatment plants of the industrial plants and the entities of municipal economy.TABL. 7 (17). ŚCIEKI ODPROWADZONE KANALIZACJĄ MIEJSKĄ^aWASTE WATER DISCHARGED PUBLIC WATER-PIPE SYSTEM^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	1995	2000	2002	2003	2004
	w hektometrach sześciennych in cubic hectometres				
OGÓŁEM	54,3	47,9	38,9	37,2	36,1
TOTAL					
Ścieki oczyszczane	47,8	47,9	38,9	37,2	36,1
<i>Requiring waste water</i>					
mechanicznie	47,7	9,3	5,0	5,4	5,5
<i>mechanically</i>					
biologicznie i z podwyższonym usuwa- niem biogenów	0,1	38,6	33,9	31,8	30,6
<i>biologically and with increased biogene disposal</i>					
Ścieki nieoczyszczane	6,5	–	0,0	0,0	–
<i>Untreated waste water</i>					

^a Bez wód opadowych i infiltracyjnych.^a Except precipitation 's and infiltrating water.

TABL. 8 (18). **EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA ŚRODOWISKA**

EMISSIONS OF AIR POLLUTIONS GENERATED BY PLANTS ESPECIALLY HARMFUL FOR ENVIRONMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	1995	2000	2002	2003	2004
Zakłady uciążliwe dla czystości powietrza (stan w dniu 31 XII) <i>Plants especially harmful for environment (as of 31 XII)</i>	21	13	12	12	12
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń: <i>of which possessing systems to reduce the emissions of:</i>					
pyłowych <i>particulates</i>	19	13	11	10	10
gazowych <i>gases</i>	4	4	4	5	5
Emisja pyłów w tys. ton <i>Emissions particulates in thous. t</i>	4,6	1,9	0,9	1,0	0,9
w tym pył ze spalania paliw <i>of which particulates from the combustion of fuels</i>	4,5	1,8	0,8	0,9	0,8
Emisja gazów (bez CO ₂) w tys. ton <i>Emissions gases (excluding CO₂) in thous. t</i>	16,7	12,5	11,1	10,4	11,9
w tym: <i>of which:</i>					
dwutlenek siarki <i>sulphur dioxide</i>	11,3	7,8	7,4	6,8	7,4
tlenki azotu <i>nitrogen oxides</i>	4,4	3,3	3,1	3,1	3,7
tlenek węgla <i>carbon monoxide</i>	0,7	1,1	0,3	0,3	0,3
Zanieczyszczenia zatrzymywane w urządzeniach do redukcji w % zanieczyszczeń wytworzonych: <i>Pollutions retained in pollution reduction systems in % of pollutions produced:</i>					
pyłowe. <i>particulates</i>	95,7	98,8	99,4	99,3	99,4
gazowe <i>gases</i>	0,2	31,2	28,3	27,1	32,2

TABL. 9 (19). **ODPADY PRZEMYSŁOWE WYTWORZONE**

ACCUMULATED INDUSTRIAL WASTES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	1995	2000	2002	2003	2004
Odpady wytworzone w ciągu roku w tys. ton <i>Generated wastes during the year in thous. tonnes</i>	224,3	377,8	562,6	352,6	452,9
poddane odzyskowi ^a <i>recovered^a</i>	188,0	329,7	506,3	333,3	430,2
unieszkodliwione <i>treated</i>	0,2	44,0	8,5	8,6	11,5
w tym składowane ^b <i>of which deposited^b</i>	.	42,3	7,7	7,5	10,4
magazynowane czasowo ^c <i>temporary stored^c</i>	.	4,1	47,8	10,7	11,2
Odpady poddane odzyskowi (z nagromadzonych w poprzednich latach) w tys. ton <i>Wastes recovered (accumulated in previous years) in thous. ton</i>	22,0	27,0	62,8	107,5	53,8

^a Do 2000 r. wykorzystane. ^b Na terenach własnych zakładów i na terenach obcych. ^c Do 2000 r. gromadzone przejściowo.^a Until 2002 – used. ^b On own and and other plant grounds. ^c Until 2000 – temporary accumulated.

TABL. 10 (20). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA I POMNIKI PRZYRODY^a**

Stan w dniu 31 XII

LEGALLY PROTECTED AREAS POSSESSING UNIQUE ENVIRONMENTAL VALUE AND NATURE MONUMENTS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2002	2003	2004	SPECIFICATION
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona:					<i>Legally protected areas possessing unique environmental value:</i>
w ha	7448	7448	7448	56	<i>in ha</i>
w % powierzchni ogółem	28,5	28,5	28,5	0,2	<i>in % total area</i>
Pomniki przyrody (obiekty)	40	40	40	29	<i>Nature monuments (objects)</i>

^a Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rady gminy.

^a Including those established on the basis of gmina resolution.

TABL. 11 (21). **WYDATKI INWESTYCYJNE^a NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKE WODNĄ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**

INVESTMENT EXPENDITURES^a ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT BY THE SOURCE OF FINANCING (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2002	2003	2004	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Ochrona środowiska	90430,3	56261,0	51503,7	46484,0	Environmental protection
Środki własne	48919,6	20229,7	27556,5	28307,5	Own resources
Z budżetu:					From the budget:
centralnego	15921,9	—	—	343,4	central
województwa	1292,1	—	—	—	voivod
gminy	1327,1	6745,7	2097,4	3295,0	gmina
Z zagranicy	1056,3	6336,3	—	929,0	From abroad
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	13175,7	1743,3	2181,3	1784,1	Ecological funds (loans, credits and allocations)
Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	7079,4	6557,9	11779,1	366,6	Credits and domestic loans (of which banks)
Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	1658,2	14648,1	7889,4	11458,4	Other resources (of which unfinancial outlays)
Gospodarka wodna	44290,9	12227,7	10178,0	21017,3	Water management
Środki własne	4353,4	3748,2	6511,0	9457,5	Own resources
Z budżetu:					From the budget:
centralnego	1943,8	—	—	—	central
województwa	493,8	—	—	—	voivod
gminy	—	—	—	—	gmina
Z zagranicy	36731,7	—	—	—	From abroad
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	—	7765,0	2147,4	—	Ecological funds (loans, credits and allocations)
Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	768,2	714,5	1519,6	11559,8	Other resources (of which unfinancial outlays)
Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w zł na:					Investment expenditures per capita in zł on:
ochronę środowiska	157	97	89	81	environmental protection
gospodarkę wodną	77	21	18	37	water management

^a Do 2001 r. określone jako nakłady inwestycyjne.

^a Until 2001 defined as investment outlays.

TABL. 12 (22). **WYDATKI INWESTYCYJNE^a NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKE WODNĄ WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA (ceny bieżące)***INVESTMENT EXPENDITURES^a ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT BY THE WAYS OF INVESTING (current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2002	2003	2004	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Ochrona środowiska w tym:	90430,3	56261,0	51503,7	46484,0	Environmental protection <i>of which:</i>
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	59489,5	45972,1	41034,0	41833,4	<i>Waste water management and protection of waters</i>
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	23183,8	6398,7	8008,0	840,9	<i>Protection of air and climate</i>
Gospodarka odpadami	6916,3	381,3	167,3	2229,4	<i>Waste management</i>
Ochrona gleb i wód podziemnych . . .	200,5	3249,7	1774,0	986,6	<i>Protection of soils and underground waters</i>
Zmniejszenie hałasu i wibracji	181,7	—	248,0	36,0	<i>Noise and vibration reduction</i>
Gospodarka wodna	44290,9	12227,7	10178,0	21017,3	Water management
Ujęcia i doprowadzenia wody	44237,1	12220,0	9879,8	20242,0	<i>Water intakes and leads</i>
Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	53,8	7,7	298,2	775,3	<i>Building and modernization of the water treatment plants</i>

^a Do 2001 r. określone jako nakłady inwestycyjne.^a Until 2001 defined as investment outlays.TABL. 13 (23). **EFEKTY RZECZOWE PRZEKAZANYCH DO UŻYTKOWANIA INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ***TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2002	2003	2004	SPECIFICATION
Ochrona środowiska					Environmental protection
Oczyszczalnie ścieków:					Waste water treatment plants:
obiekty	1	5	1	–	facilities
w tym oczyszczalnie biologiczne . . .	–	–	1	–	of which biological
przepustowość oczyszczalni:					capacity of treatment plants
w dam ³ /dobę					in dam ³ /24h
mechanicznych	–	370	–	–	mechanical
biologicznych	–	–	4000	–	biological
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewerage systems in km for the transport of:
ścieki	19,8	11,1	14,8	4,3	waste water
wody opadowe	1,2	9,6	5,2	12,1	waste water basins
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń – w t/rok w zakresie:					Ability of completed systems, in t/year to:
redukcji zanieczyszczeń:					reduce:
pyłowych	22000	–	–	–	particulate pollutions
gazowych	2	–	–	–	gas pollutions
unieszkodliwiania odpadów	–	–	–	–	treat waste
gospodarczego wykorzystania odpadów	–	–	1	–	manage waste
Gospodarka wodna					Water management
Uzdatnianie wody w dam ³ /dobę	1,2	–	–	2,6	Water treatment in dam ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	14	2,6	7,2	9,5	Water-line system in km